

Tadeusz Kołosowski, Ryszard F. Sadowski

Wspólnota salezjańska pw. św. Franciszka Salezego w Łomiankach (1982-2007) : jubileusz ćwierćwiecza istnienia

---

Seminare. Poszukiwania naukowe 25, 471-491

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. TADEUSZ KOŁOSOWSKI SDB
UKSW, Warszawa

Ks. RYSZARD F. SADOWSKI SDB
UKSW, Warszawa

WSPÓLNOTA SALEZJAŃSKA
PW. ŚW. FRANCISZKA SALEZEGO W ŁOMIANKACH (1982-2007).
JUBILEUSZ ĆWIERĆWIECZA ISTNIENIA

1. WSTĘP

16 grudnia 1979 r. nastąpiła reorganizacja struktur Towarzystwa św. Franciszka Salezego w Polsce. Dekretem z tego dnia, ówczesny przełożony generalny Towarzystwa Salezjańskiego ks. Egidio Viganò dokonał erekcji dwóch nowych inspektorii polskich. Z dwóch dotychczasowych inspektorii przez ich podział powstały dwie nowe. Z macierzystej Inspektorii św. Jacka z siedzibą w Krakowie przez wyłączenie z niej pewnej ilości domów powstała Inspektorja św. Jana Bosko z siedzibą we Wrocławiu, natomiast w podobny sposób z Inspektorii św. Stanisława Kostki z ówczesną siedzibą w Łodzi powstała Inspektorja św. Wojciecha z siedzibą w Pile¹.

Wśród domów, które weszły w skład nowopowstałej Inspektorii św. Wojciecha, znalazł się wówczas 1 dom formacyjny w Łądzie n. Wartą. Odbywali tam swoją formację do kapłaństwa i studia teologiczne młodzi współbracia z inspektorii pilskiej, jak również – do 1996 r. – alumni z inspektorii warszawskiej. Po 1996 r. do współbraci inspektorii pilskiej studiujących teologię dołączyli młodzi współbracia Inspektorii św. Wojciecha odbywający formację postnowicjacką i studia filozoficzne. Taki stan utrzymuje się do dnia dzisiejszego. Istotą funkcjonowania takiego domu jest dobrze przygotowany personel wychowawczy i dy-

---

¹ Zob. *Archivio Salesiano Centrale – Rzym F235, Decreto di erezione canonica dell'Ispektorja Salesiana di Piła* (kopia); *Archivio Salesiano Centrale – Rzym F235, Decreto di erezione canonica dell'Ispektorja Salesiana di Wrocław* (kopia); S. Zimniak, *Powstanie i rozwój struktur Towarzystwa Salezjańskiego w Polsce*, „Seminare” 22 (2005), s. 31.

daktyczny, który zawsze wymaga stałego napływu nowych dobrze przygotowanych formatorów. Przygotowanie do takiej pracy dokonuje się w sposób szczególny przez specjalistyczne studia teologiczne i studia z innych dziedzin pokrewnych, z których wykłady czy ćwiczenia znajdują się w programie formacji seminaryjnej.

Konieczność przygotowania personelu formacyjnego stanowiła od początku szczególną troskę pierwszego inspektora Inspektorii św. Wojciecha, ks. Henryka Jacenciuka. Już na jednym z pierwszych posiedzeń Rady Inspektorialnej – jak informuje ks. Jacenciuk przełożonego generalnego w liście skierowanym do niego z dnia 24 maja 1981 roku – bardzo żywo dyskutowano tę kwestię². Według ówczesnej organizacji studiów kościelnych w Polsce najlepszymi miejscami, w których wybrani współbracia mogliby odbywać studia przygotowujące ich do przyszłej pracy wykładowców i formatorów był Katolicki Uniwersytet Lubelski i Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie. Ksiądz Inspektor Henryk Jacenciuk zdecydował się raczej wybrać drugą z możliwości. Lublin był bardziej oddalony od centrum inspektorii w Pile niż Warszawa, co utrudniało kontakt studiujących współbracia z inspektorią³. Ponadto w tym czasie niektórzy współbracia już odbywali studia specjalistyczne na ATK. Ze względu jednak na brak domu zakonnego inspektorii pilskiej na terenie archidiecezji warszawskiej albo mieszkali w domach przynależących do Inspektorii św. Stanisława Kostki albo spełniali posługę kapelana w domach żeńskich zgromadzeń zakonnych, bądź mieszkali przy parafiach prowadzonych przez inne zgromadzenia zakonne, służąc posługą kapłańską w tych ośrodkach duszpasterskich. Niektórzy z nich mieszkali także w konwiktach dla księży studentów ATK. Taki stan, zważywszy na specyfikę życia wspólnotowego w naszym Zgromadzeniu, nie mógł zadawałać i musiał mieć z tej racji charakter tymczasowy. Potrzebą chwili stało się utworzenie własnego domu zakonnego dla współbraci studiujących na ATK – w Warszawie lub w jej pobliżu.

2. POWSTANIE DOMU W ŁOMIANKACH

Ks. Inspektor Jacenciuk zwrócił uwagę na sąsiadujące z Warszawą Łomianki, gdzie otworzyła się możliwość kupna domu przy ul. Malarskiej 8. Szczególnym atutem tego miejsca było to, że znajdowało się ono w pobliżu Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Budynek znajdował się na działce ziemi o powierzchni 861 m². Dwa budynki miały kilkanaście pomieszczeń o różnej wartości adaptacyjnej dla potrzeb domu zakonnego. Istniała jednak możliwość przygotowania kaplicy, jadalni, kuchni czy magazynów. Wówczas Ksiądz Inspektor Jacenciuk, listem z dnia 24 maja 1981 roku, wystąpił do Księdza Generała z prośbą o pozwo-

---

² Zob. *Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Pilskiej, t. Łomianki, List Księdza Inspektora Henryka Jacenciuka do Przełożonego Generalnego z dnia 24.05.1981.*, L.dz. 110/81 (kopia).

³ Zob. tamże.

lenie na kupno owego domu⁴. Po otrzymaniu zgody od przełożonego generalnego 5 sierpnia 1982 r. sfinalizowano umowę kupna z dotychczasowym właścicielem. W akcie tym, który odbył się w Państwowym Biurze Notarialnym w Nowym Dworze Mazowieckim, ze strony Zgromadzenia uczestniczyli: ks. Henryk Jacenciuł – inspektor, ks. Lucjan Gieros – radca inspektorialny i ks. Stefan Metrycki – przewidziany przez inspektora na dyrektora przyszłego domu. Od tego dnia Towarzystwo Salezjańskie Inspektorii św. Wojciecha z siedzibą w Pile stało się hipotecznym właścicielem nieruchomości w Łomiankach przy ul. Malarskiej 8, ujawnionym w Księdze Wieczystej pod numerem KW 12999 wpisanym pod L.dz. nr 1068/82. Dotychczasowi właściciele postanowili opuścić dom do 1 września 1982 r. Dnia 2 września do faktycznie opuszczonego domu wprowadził się ks. Stefan Metrycki⁵. Przez wiele tygodni, a nawet miesięcy, gromadzono potrzebne do funkcjonowania domu wyposażenie i adaptowano pomieszczenia dla potrzeb życia zakonnej wspólnoty salezjańskiej⁶.

Pozostało jeszcze dokonanie starań o kanoniczne unormowanie życia mających zamieszkać tutaj współbraci. Ksiądz Inspektor wraz z Radą Inspektorialną pismem z dnia 6 września 1982 r. zwrócił się do Generała ks. Egidio Viganò o kanoniczne ustanowienie domu salezjańskiego w Łomiankach. Na tytularnego patrona wybrano św. Franciszka Salezego⁷. Dwa dni później Inspektor zwrócił się do metropolity gnieźnieńsko-warszawskiego, ks. arcybiskupa Józefa Glempa, z prośbą o wyrażenie zgody na kanoniczną erekcję domu zakonnego i ustanowienie w nim kaplicy zakonnej przeznaczonej do sprawowania w niej Eucharystii i innych praktyk religijnych przewidzianych przepisami Konstytucji Towarzystwa Salezjańskiego⁸. Dnia 22 września wikariusz generalny Towarzystwa Salezjańskiego, ks. Kajetan Scivo, podpisał dekret o kanonicznym erygowaniu domu w Łomiankach dla studiujących współbraci⁹. Podobną decyzję, dekretem z dnia 28 września 1982 r., podjął arcybiskup Józef Glemp, udzielając nowej placówce zakonnej swego błogosławieństwa¹⁰.

Pierwszą wspólnotę domu stanowiło 6 współbraci:

Ks. Stefan Metrycki	- dyrektor,
Ks. Leszek Smagliński	- student historii sztuki,

⁴ Zob. tamże.

⁵ Zob. *Kronika Domu Salezjańskiego w Łomiankach*, t.1, s. 3.

⁶ Zob. tamże, s. 3nn.

⁷ Zob. *Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Piłskiej*, t. *Łomianki*, *List Rady Inspektorialnej do Przełożonego Generalnego z dnia 6 września 1981*, L.dz. 247/82.

⁸ Zob. *Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Piłskiej*, t. *Łomianki*, *List Księdza Inspektora Henryka Jacenciuła do arcybiskupa Józefa Glempa z dnia 8 września 1981*, L.dz. 248/82.

⁹ Zob. *Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Piłskiej*, t. *Łomianki*, *Decretum Canonicae Erektionis Domus*, Prot. N. 308/82.

¹⁰ Zob. *Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Piłskiej*, t. *Łomianki*, *Kuria Metropolitalna Warszawska*, *Dekret zezwalający na erekcję domu zakonnego*, Nr 7149/Z/82.

- Ks. Henryk Stawniak - student prawa kanonicznego,
 Ks. Zbigniew Łepko - student filozofii, kapelan Sióstr Urszulanek
 zamieszkały w Warszawie przy ul. Wiślanej 2,
 Ks. Zenon Mach - student teologii dogmatycznej,
 Ks. Jerzy Worek - student psychologii.

Dwaj ostatni zamieszkiwali u Bonifratrów w Warszawie włączając się w pracę duszpasterską tamtejszej parafii.

3. STRUKTURA WSPÓLNOTY

W sumie, w ciągu 25 lat istnienia, przez dom w Łomiankach przewinęło się 41 współbraci. Struktura domu nie odbiega od struktury innych domów salezjańskich.

Na czele wspólnoty stoi dyrektor. W ciągu ćwierćwiecza funkcję tę sprawowało 6 współbraci:

- Ks. Stefan Metrycki (1982-1985)
 Ks. Jerzy Worek (1985-1988)
 Ks. Jan Gliściński (1988-1994)
 Ks. Henryk Skorowski (1994-2000)
 Ks. Adam Durak (2000-2005)
 Ks. Ryszard Sadowski (2005-2008)

Funkcję wikariusza dyrektora pełnili w kolejnych latach następujący współbracia: ks. Jerzy Worek, ks. Henryk Stawniak, ks. Jan Gliściński, ks. Henryk Skorowski, ks. Adam Durak, ks. Jarosław Koral, ks. Krzysztof Niegowski.

W pierwszych latach istnienia wspólnota nie posiadała formalnie mianowanego ekonoma domu. Zadania związane z tą funkcją były podzielone pomiędzy poszczególnych współbraci. Pierwszym, formalnie mianowanym w 1989 r., ekonomem wspólnoty był ks. Janusz Sikora. Po nim funkcję tę sprawowali: ks. Tomasz Seń, ks. Janusz Nowiński, ks. Jarosław Koral, ks. Dariusz Buksik, ks. Waldemar Łachut, ks. Arkadiusz Domaszek, ks. Ryszard Sadowski, ks. Zdzisław Toll i ks. Marcin Nowicki.

Od początku istnienia wspólnoty, przez bardzo wiele lat, funkcję spowiednika wspólnoty sprawował ks. Czesław Lauferski, współbrat z Bazyliki Najświętszego Serca Pana Jezusa w Warszawie. Po jego śmierci funkcję tę sprawuje aktualnie ks. Tadeusz Kołosowski.

Oczywiście, przez wszystkie lata istnienia wspólnoty istniała i funkcjonowała Rada Domu. Trzeba jednak w tym miejscu podkreślić, że tradycją domu w Łomiankach było nadanie szczególnego znaczenia zgromadzeniu całej wspólnoty współbraci i ich udział w decyzjach dotyczących życia i działalności wspólnoty.

Obecnie wspólnotę w Łomiankach stanowią współbracia wyłącznie mieszkający na miejscu. Przez wiele lat do wspólnoty przynależeli jednak współbracia,

którzy mieszkali poza Łomiankami. Należy tu wymienić kapelanię u Sióstr Urszulanek w Warszawie przy ul. Wiślanej (ks. Zbigniew Łepko, ks. Stefan Metrycki), kapelanię u Sióstr Urszulanek w Chylicach (ks. Arkadiusz Dąbrowski, ks. Janusz Sikora), kapelanię u Sióstr Salezjanek w Międzyzlesiu (ks. Henryk Stawniak), kapelanię u Sióstr Elżbietanek w Zalesiu Górnym (ks. Tadeusz Kołosowski, ks. Krzysztof Hagedorn, ks. Dariusz Buksik).

Gdy chodzi o działalność współbraci, zarówno tych, którzy mieszkają obecnie w domu w Łomiankach, jak i tych, którzy przewinęli się przez dom w ciągu 25-lecia jego istnienia, to trzeba wskazać na następujące aspekty tej działalności: studia specjalistyczne i działalność dydaktyczna i naukowo-badawcza na ATK/UKSW oraz w innych ośrodkach akademickich i Wyższych Seminariach Duchownych, działalność duszpasterska w okolicznych parafiach, głoszenie rekolekcji i misji ludowych, kapelania i posługa duchowa w żeńskich zgromadzeniach zakonnych, które mają swoje domy w Łomiankach, i wreszcie – bardzo aktywna działalność na rzecz Inspektorii św. Wojciecha: udział w Radzie Inspektorialnej i komisjach inspektorialnych oraz aktywne uczestnictwo w organizacji wielu kapituł inspektorialnych, udział z wykładami i konferencjami w zjazdach różnych grup współbraci z naszej i bratnich inspektorii i wreszcie organizowanie konferencji naukowych. Przedstawimy pokrótce tę działalność we wszystkich wymienionych aspektach.

4. STUDIA I DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA ORAZ NAUKOWO-BADAWCZA

Jest to ten aspekt działalności domu w Łomiankach, który dotyczy niemal wszystkich współbraci, którzy mieszkali czy mieszkają w domu w Łomiankach. Tylko niewielu zajmowało się działalnością pozanaukową.

W ciągu 25 lat współbracia podejmowali i w zdecydowanej większości ukończyli studia w różnych dyscyplinach naukowych, nie tylko teologicznych.

Lp.	Dyscyplina naukowa	Ilość studiujących współbraci
1.	Teologia dogmatyczna	4
2.	Katolicka Nauka Społeczna	4
3.	Teologia biblijna	3
4.	Teologia moralna	2
5.	Liturgika	2
6.	Teologia fundamentalna	2
7.	Prawo kanoniczne	2
8.	Historia sztuki	2

9.	Psychologia	2
10.	Metafizyka	2
11.	Filozofia przyrody	1
12.	Logika	1
13.	Teologia duchowości	2
14.	Patrologia	1
15.	Katechetyka	1
16.	Homiletyka	1
17.	Teologia pastoralna	1
18.	Muzykologia	1

Jak przebiegały studia i działalność dydaktyczna i naukowo-badawcza współbraci według lat, tak jak przybywali oni do wspólnoty w Łomiankach?

Ks. Henryk Stawniak rozpoczął studia specjalistyczne na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK 1 października 1981 r. Przez pierwszy rok studiów mieszkał w konwiktzie dla księży studentów przy ul. Dewajtis w Warszawie. Po przybyciu do Łomianek kontynuował studia magisterskie, które ukończył w 1984 r. po napisaniu pracy magisterskiej: *Indywidualna ocena przedmiotu zgody małżeńskiej i celu małżeńskiego w świetle kanonicznego prawa małżeńskiego*, pod kierunkiem ks. prof. Mariana Żurowskiego. Pod kierunkiem tegoż w 1987 r. napisał i obronił rozprawę doktorską: *Ewolucja uprawnień i obowiązków małżeńskich jako przedmiot zgody*. W tym samym roku rozpoczął pracę jako adiunkt na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK i wykładowca prawa kanonicznego w Łądzie. W 2000 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Niemoc płciowa jako przeszkoda do małżeństwa. Ewolucja czy zmiana koncepcji?* W sumie, na jego aktualny dorobek naukowy składa się 1 książka, 42 artykuły naukowe, 7 artykułów popularnonaukowych, 44 recenzje. Od 2000 r. jest także wykładowcą Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie. W listopadzie 2000 r. został mianowany kierownikiem Katedry Prawa Posługi Nauczania, a w roku następnym – profesorem nadzwyczajnym UKSW. W 2005 r. został wybrany na prodziekana Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Jako prawnik kanonista był także sędzią Sądu Biskupiego w Elku. Istotny jest również udział ks. Henryka Stawniaka w zespołach redakcyjnych czasopism naukowych. Od 2000 r. jest zastępcą redaktora naczelnego „Ius matrimoniale”, a od 2006 r. redaktorem naczelnym „Seminare”.

Ks. Leszek Smagliński rozpoczął w 1982 r. studia z historii sztuki, które ukończył w 1987 r. po napisaniu, pod kierunkiem doc. dra hab. Andrzeja Olszewskiego, pracy magisterskiej: *Kościoty Aleksandra Holasa z lat 1951-1986*. Po ukończeniu studiów opuścił Łomianki i zamieszkał najpierw w domu w Kawni-

cach, a następnie w Łądzie, gdzie przez kilka lat wykładał historię sztuki. Obecnie pracuje w duszpasterstwie parafialnym w Niemczech.

Ks. Jerzy Worek w latach 1979-1984 studiował psychologię na Wydziale Filozoficznym ATK. Po uzyskaniu magisterium rozpoczął pracę jako asystent w Instytucie Psychologii Wydziału Filozoficznego ATK. W latach 1985-1988 był dyrektorem wspólnoty w Łomiankach. W 1988 r. przerwał pracę na ATK i z woli ówczesnego inspektora został dyrektorem domu formacyjnego (scholastykat) w Rumii. Następnie kilka lat był proboszczem parafii pw. M. B. Wspomożycielki Wiernych w Rumii. W latach 1998-2004 był inspektorem Inspektorii św. Wojciecha. Aktualnie jest dyrektorem wspólnoty i proboszczem parafii św. Jana Bosko w Pile. Przez wiele lat był wykładowcą psychologii w Łądzie.

Ks. Zenon Mach studiował teologię dogmatyczną na Wydziale Teologicznym ATK. Studia ukończył w 1984 roku po napisaniu – pod kierunkiem ks. prof. Andrzeja Zuberbiera – pracy magisterskiej: *Główne tendencje teologii i kultu NMP w publikacjach polskich czasopism okresu międzywojennego (1918-1939)*. Po ukończeniu studiów przeniósł się do Łądu, gdzie przez kilka lat był kierownikiem studiów i wykładowcą teologii dogmatycznej. Aktualnie pracuje w duszpasterstwie parafialnym.

Ks. Zbigniew Łepko studia na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK rozpoczął w 1982 r. Uwieńczył je stopniem naukowym doktora w 1988 r. na podstawie rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem ks. doc. dra hab. Bernarda Hałaczka: *Antropologia Konrada Lorenza*. W tym samym roku rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK. W 2003 r. na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Antropologia kryzysu ekologicznego* uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Obecnie jest profesorem nadzwyczajnym UKSW i kierownikiem Katedry Kulturowych Zachowań Przystosowawczych w Instytucie Ekologii i Bioetyki Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Poza pracą uniwersytecką ks. Zbigniew Łepko jest wieloletnim wykładowcą przedmiotów filozoficznych w Łądzie. Przez 6 lat był rektorem seminarium i dyrektorem wspólnoty salezjańskiej w Łądzie. Obecnie sprawuje funkcję inspektora Inspektorii św. Wojciecha z siedzibą w Pile. Dorobek naukowy ks. Zbigniewa Łepki stanowi 1 książka, 33 artykuły naukowe, kilka popularnonaukowych oraz 14 recenzji.

Celem przybycia w 1984 r. ks. Henryka Skorowskiego do wspólnoty w Łomiankach było podjęcie przez niego w tymże roku pracy wykładowcy na ATK. Studia z zakresu teologii moralnej rozpoczął w 1977 r. uzyskując w 1979 r. magisterium z teologii moralnej po napisaniu pracy magisterskiej pod kierunkiem ks. prof. Helmuta Jurosa: *Etos nauczycieli w obozach koncentracyjnych*. W 1982 r. otrzymał stopień naukowy doktora na podstawie pracy doktorskiej: *Etos Kaszubów w twórczości literackiej Augustyna Necla*, napisanej również pod kierunkiem ks. prof. Helmuta Jurosa. W 1984 r. rozpoczyna pracę naukowo-dydaktyczną na

Wydziale Teologicznym ATK na stanowisku adiunkta. Uchwałą Rady Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK otrzymuje stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Antropologiczno-etyczne aspekty regionalizmu*. Aktualny dorobek naukowy ks. Skorowskiego obejmuje 15 książek naukowych, 2 popularnonaukowe, 280 artykułów naukowych, 80 – popularnonaukowych, 50 recenzji naukowych. W 1994 roku zostaje mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 2000 – na stanowisko profesora zwyczajnego. W 1997 r. otrzymuje tytuł naukowy profesora. W 1998 r. zostaje kierownikiem Katedry Teorii Państwa i Polityki Międzynarodowej. W latach 1994-1996 był prodziekanem Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych, w latach 1996-2005 – dziekanem tegoż Wydziału. Od 2005 r. jest prorektorem UKSW. Poza UKSW ks. Skorowski jest wieloletnim wykładowcą teologii moralnej i katolickiej nauki społecznej w naszych studentach w Łądzie i Łodzi. Przez kilka lat prowadził wykłady w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Chrystusowców w Poznaniu. Od kilku lat jest także wykładowcą Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Rzeszowie.

W 1984 roku, przybywszy do Łomianek, rozpoczął studia z zakresu teologii duchowości ks. Zenon Klawikowski. Uwieńczył je w 1987 r. licencjatem z teologii na podstawie pracy: *Duchowość salezjańska w świetle Konstytucji i Uchwał Kapituł Generalnych okresu posoborowego*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Olejnika. Następnie udał się na dalsze studia na Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie, które ukończył uzyskaniem doktoratu na podstawie rozprawy doktorskiej: *L'Eucaristia nelle Costituzioni della Società di San Francesco di Sales. Contributo per la spiritualità salesiana*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Achille Triacca. Po studiach w Rzymie rozpoczął pracę w Łądzie jako wychowawca i wykładowca teologii życia wewnętrznego. W latach 1995-2004 był wikariuszem inspektorialnym. Aktualnie jest dyrektorem wspólnoty w Łądzie i rektorem Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego.

Również w 1984 r. rozpoczął studia z zakresu patrologii ks. Tadeusz Kołosowski. Uwieńczył je w 1988 roku magisterium na podstawie, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Emila Stanuli, pracy magisterskiej: *Stan pierwotny człowieka w ujęciu św. Hilarego z Poitiers*. W tym samym roku rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną na stanowisku asystenta w Katedrze Historii Kościoła Starożytnego na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK. W 1992 r. na podstawie napisanej pod kierunkiem ks. prof. Emila Stanuli rozprawy doktorskiej: *Chryścianizacja wsi według pism św. Cezarego z Arles* uzyskał stopień naukowy doktora. W tym samym roku został mianowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Historii Kościoła Starożytnego. W 2000 r. habilitował się na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Od wolności wyboru wyznania do przymusu religijnego. Ewolucja poglądów biskupa Augustyna z Hippony podczas schizmy donatystycznej w Afryce Rzymskiej*. Aktualnie na dorobek naukowy ks. Kołosowskiego składają się 1 książka, 36 artykułów naukowych, 1 tłumaczenie

z języka łacińskiego, 5 recenzji naukowych. W 2001 r. został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UKSW, a rok później został kierownikiem Katedry Historii Wczesnochrześcijańskiej Literatury Łacińskiej. W 2005 r. został kierownikiem Sekcji Historii Literatury Wczesnochrześcijańskiej. Jest członkiem zespołu redakcyjnego „Pism Starochrześcijańskich Pisarzy” i „Studia Antiquitatis Christianae”. Przez kilka lat był redaktorem „Biuletynu Patrystycznego”. Od 1990 r. jest wykładowcą w Łądzie (język łaciński, język grecki, patrologia, metodyka pracy naukowej).

W 1986 r. przybył do Łomianek ks. Jan Gliściński, by podjąć pracę na ATK. Ks. Gliściński w latach 1975-1979 odbył studia specjalistyczne na Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim w Rzymie na Wydziale Literatury Klasycznej i Chrześcijańskiej. Ukończył je doktoratem na podstawie rozprawy: *Doctrina de catechizandi rudibus apud sanctum Augustinum*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. C. Riggi. Po studiach w Rzymie, w latach 1979-1985, mieszkał w Łądzie, gdzie pełnił m.in. funkcję kierownika studiów, a także był wykładowcą języków klasycznych i patrologii. W 1986 roku rozpoczął pracę dydaktyczną i naukową na ATK, kontynuując jednocześnie pracę wykładowcy w Łądzie. W latach 1986-1990 był adiunktem w Katedrze Literatury i Teologii Zachodu na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK. W 1990 roku uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Polityka kościelna św. Hilarego z Poitiers*. Ogólnie na dorobek naukowy ks. Gliścińskiego składają się 2 książki, 20 artykułów naukowych, ponad 20 popularnonaukowych, 13 recenzji. Po habilitacji został kierownikiem Katedry Historii Kościoła Starożytnego. W 1994 r. został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego ATK. W 1996 r. zrezygnował z pracy na ATK i udał się do Niemiec, gdzie pracował w duszpasterstwie parafialnym. Był redaktorem naczelnym rocznika „Seminarie”, a także współredaktorem serii patrystycznej „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy”.

Ks. Janusz Nowiński studia specjalistyczne z zakresu historii sztuki odbywał na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK w latach 1987-1991. W 1991 r. rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Historii Sztuki Nowożytnej kierowanej przez ks. prof. Janusza St. Pasierba. W 1998 r. doktoryzował się na podstawie rozprawy: *Przechowywanie eucharystii w Kościele Zachodnim w chrześcijańskim antyku i wiekach średnich. Studium treści i formy*, napisanej pod kierunkiem prof. Zbigniewa Bani. W 1999 r. został mianowany na stanowisko adiunkta w Katedrze Historii Architektury Średniowiecznej i Nowożytnej. Na dorobek naukowy ks. Nowińskiego składają się: 1 książka, 1 album popularnonaukowy, około 25 artykułów naukowych i kilkanaście artykułów popularnonaukowych. Był organizatorem i kuratorem siedmiu wystaw sztuki współczesnej; uczestniczył jako autor w trzech wystawach fotograficznych. Opracował scenariusze i uczestniczył w produkcji czterech programów telewizyjnych na temat symboliki sztuki sakralnej. Jest autorem około 25 realizacji plastycznych

i multimedialnych. Opracował koncepcję teologiczno-artystyczną wystroju wnętrza pięciu kościołów i trzech kaplic. Jest współautorem projektu aranżacji terenu wokół dawnego opactwa w Łądzie oraz rewitalizacji i adaptacji przyklasztornych ogrodów. Opracował, jako współautor, wniosek wraz z dokumentacją o wpisaniu przez Prezydenta RP opactwa w Łądzie nad Wartą na listę Pomników Historii Rzeczypospolitej. Od 1994 roku wchodzi w skład redakcji „Saeculum Christianum” wydawanego przez Wydział Nauk Historycznych i Społecznych ATK/UKSW, jest również członkiem redakcji „Zeszytów Naukowych Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych – Historia Sztuki”. W 1999 r. został mianowany kierownikiem Zaocznego Studium Nauk Historycznych przy Instytucie Nauk Historycznych UKSW, a od lutego 2001 r. kierował również Nauczycielskim Studium Podyplomowym „Sztuka” na UKSW. Od 1992 roku jest wykładowcą historii sztuki sakralnej i konserwacji zabytków w Łądzie. W lutym 2000 r. został mianowany przez Ks. Inspektora Jerzego Worka na Inspektorialnego Konsultanta w zakresie projektów kościołów, wyposażenia i wystroju wnętrz w zakresie sztuki sakralnej oraz opiekuna dzieł sztuki w Łądzie. W latach 2000-2001 był redaktorem prowadzącym dwutygodnik popularnonaukowy *Starożytne Cywilizacje*. Natomiast w latach 2000-2002 był konsultantem ikonograficznym serii *Jan Paweł II. 2000 lat chrześcijaństwa* oraz *Jan Paweł II. Księga Świątych*. Od 1999 r. jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

W 1987 r. studia specjalistyczne z zakresu Katolickiej Nauki Społecznej podjęli ks. Leszek Głuchowski i ks. Jerzy Królak. Po ukończeniu studiów powrócili do pracy duszpasterskiej.

W 1988 r. do wspólnoty w Łomiankach przybył ks. Adam Durak. Swoje studia specjalistyczne odbył w Rzymie. Najpierw w 1980 r. zdobył licencjat z liturgiki w Papieskim Instytucie Liturgicznym „San Anselmo”, przedstawiając pracę licencjacką pt. *La luce divina pasquale nella Missa in notte del Natale del Signore*. Następnie w 1982 r. otrzymał stopień naukowy doktora na Wydziale Teologicznym Papieskiego Uniwersytetu św. Urbana na podstawie rozprawy: *L'iniziazione cristiana, mistagogia della Carità. Studio teologico biblico liturgico e pastorale del'OICA*. W 1982 r. przybył do Łądy, gdzie wykładał liturgikę, a także teologię dogmatyczną. W tym czasie przez 2 lata wykładał liturgikę w WSD Ks. Misjonarzy św. Rodziny w Kazimierzu Biskupim i w studentacie filozoficznym w Kutnie-Woźniakowie. W latach 1982-1987 pełnił w seminarium funkcję katechety, a przez rok był wikariuszem Dyrektora. Po przybyciu do Łomianek, kontynuując pracę dydaktyczną w Łądzie, podjął wykłady z liturgiki na ATK i w Filii ATK w Łodzi. Habilitował się na Wydziale Teologicznym ATK na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Treści uczestnictwa we Mszy świętej w świetle formuł eucharystycznych Mszału Rzymskiego dla diecezji polskich (Niedziele Wielkiego Postu i Paschy)*. Ogólnie, na dorobek naukowy ks. Duraka składa się 5 książek autorskich, 3 książki redagowane, 72 artykuły naukowe, 25 artykułów popularnonaukowych, 39 recenzji. Od 1993 r. był kie-

rownikiem Katedry Historii Liturgii na Wydziale Teologicznym ATK, a od 1996 r. – kierownikiem nowo utworzonej Katedry Hermeneutyki Liturgii. W 1995 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym ATK. W 1999 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. Przez kilka lat był prodziekanem Wydziału Teologicznego ATK/UKSW. Od 1997 r. był zastępcą redaktora naczelnego *Seminare*. Od 1998 r. pełnił funkcję przewodniczącego Sekcji Wykładowców Liturgiki przy Radzie Naukowej Episkopatu Polski. W maju 2001 r. został mianowany konsultorem Komisji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. W latach 1992-1995 był wikariuszem inspektorialnym Inspektorii św. Wojciecha.

W 1988 r. studia z teologii dogmatycznej podjął ks. Janusz Sikora. Po uzyskaniu licencjatu z teologii przez 2 lata pracował w duszpasterstwie. Powrócił do domu w Łomiankach (kapelan w Chylicach) celem uwieńczenia swych studiów doktoratem z teologii. Rozprawę doktorską: *Nowe nurty eschatologii w polskiej literaturze teologicznej (1964-1993)*, napisaną pod kierunkiem ks. prof. Lucjana Baltera, obronił w 1996 r. Po doktoracie swoją działalność, która koncentruje się wokół katechizacji i duszpasterstwa: był m.in. dyrektorem wspólnoty i proboszczem parafii w Słupsku. Jest także wykładowcą teologii dogmatycznej w Łądzie.

Ks. Zenon Hnatzak studia specjalistyczne z zakresu teologii moralnej, uwieńczone licencjatem z teologii, odbył w latach 1989-1991. Po studiach zamieszkał w Łądzie, gdzie wykładał teologię moralną. Spełniał także we wspólnocie łądzkiej ważne funkcje wychowawcze. Przez kilka lat był kierownikiem studiów. W 1996 r. uzyskał stopień naukowy doktora na podstawie rozprawy: *Meta-noia jako proces formacji osoby w świetle najnowszych dokumentów Kościoła. Studium teologiczno-moralne*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Pawła Góralczyka. Obecnie jest dyrektorem wspólnoty w Swobnicy i magistrem nowicjatu.

W latach 1989-1992 studia z liturgiki odbywał ks. Sławomir Niemczewski. Po uzyskaniu licencjatu z teologii zamieszkał w Łądzie, gdzie wykładał liturgikę i był wychowawcą młodych współbraci. Przez 6 lat był ekonomem inspektorialnym. Obecnie pracuje w duszpasterstwie w Niemczech.

W latach 1990-1993 teologię biblijną studiował ks. Tomasz Seń. Po uzyskaniu licencjatu z teologii pracował w salezjańskim domu formacyjnym w Cremisan (Izrael), a następnie kilka lat w Łądzie, gdzie był wykładowcą Pisma Świętego i proboszczem parafii. Aktualnie pracuje we Włoszech.

Od 1991 r. teologię biblijną studiował ks. Krzysztof Hagedorn. Uzyskał licencjat z teologii na podstawie pracy: *Starotestamentalne znaczenie biblijnego pojęcia „mdojah” – „dzisiaj”*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Jana Łacha. Po odbytych studiach powrócił do pracy duszpasterskiej. Aktualnie jest proboszczem w Niemczech.

W 1992 r. studia z zakresu Katolickiej Nauki Społecznej rozpoczął ks. Jarosław Koral. W trakcie studiów w latach 1994-1996 przebywał na stypendium nau-

kowym w Niemczech – Theologische Fakultät Caritaswissenschaft und Christliche Sozialarbeit Universität Freiburg. Studia uwieńczył doktoratem w 1995 r. na podstawie rozprawy doktorskiej: *Procesy przemian społeczno-obyczajowych na Ziemiach Zachodnich po II wojnie światowej na przykładzie Ziemi Świebodzińskiej*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Henryka Skorowskiego. Po doktoracie rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną na stanowisku adiunkta na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK. Przez kilka lat był dyrektorem Studium Pracy Socjalnej Caritas. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał na Wydziale Teologicznym PAT w Krakowie na podstawie dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: *Podstawy działalności charytatywnej Kościoła na przykładzie organizacji Caritas*. Aktualny dorobek naukowy ks. Korala obejmuje 3 książki, 47 artykułów naukowych, 6 artykułów popularnonaukowych, 16 recenzji. W 2002 r. został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UKSW. Od września 2005 r. jest prodziekanem Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW. Jest ponadto wykładowcą Katolickiej Nauki Społecznej w salezjańskich seminariach w Łądzie i Łodzi oraz wykładowcą w Instytucie Jana Pawła II w Rzeszowie. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Wykładowców Katolickiej Nauki Społecznej, Ogólnopolskiej Sekcji Teologów Moralistów Polskich, Polskiego Towarzystwa Politologów. Od 2001 r. jest konsultorem Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski, a w latach 2003-2005 był przewodniczącym Kapituły *Ubi Caritas*. Należy także do kolegium redakcyjnego Rocznika Naukowego „Caritas” oraz rocznika „Seminare”. Jest członkiem rady programowej Studium Generale Europa.

W 1992 r. studia z psychologii na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK rozpoczął ks. Dariusz Buksik. Ukończył je w 1996 r., uzyskując tytuł magistra psychologii na podstawie pracy magisterskiej: *Niektóre cechy osobowości w rozwoju moralnym okresu młodzieńczego a wrażliwość sumienia*, napisanej pod kierunkiem ks. dra Zdzisława Golana. W tym samym roku rozpoczął zajęcia dydaktyczne z psychologii, m. in. w Studium Caritas na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK. W 1997 roku rozpoczął wykłady z psychologii w Łądzie. W 2001 r. uzyskał stopień naukowy doktora na podstawie rozprawy doktorskiej: *Zależności korelacyjne pomiędzy wrażliwością sumienia a wybranymi elementami osobowości*, napisanej pod kierunkiem prof. Krystyny Ostrowskiej. W tym samym roku został adiunktem na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej UKSW w Katedrze Psychologii Religii. Na jego dorobek naukowy składają się: 1 książka, 12 artykułów naukowych, 11 recenzji, 6 publikacji popularnonaukowych (psychologiczno-pedagogicznych), 7 publikacji popularnonaukowych (teologiczno-katechetycznych).

W 1993 r. studia z teologii dogmatycznej rozpoczął ks. Wiesław Prądczyński. Ukończył je licencjatem z teologii w 1995 r. Przez 2 lata wykładał teologię dogmatyczną w Łądzie. Swą aktualną działalność koncentruje wokół pracy duszpasterskiej.

W latach 1993-1995 teologię fundamentalną studiował ks. Michał Rychert. Swoje studia uwieńczył licencjatem z teologii.

W latach 1994-1997 katechetykę studiował ks. Jarosław Klusak. Po uzyskaniu licencjatu z teologii zamieszkał w Łądzie, gdzie rozpoczął wykłady z katechetyki. Przez kilka lat, podczas pobytu w Łądzie, był także wychowawcą młodych współbraci. Aktualnie pracuje w szkole salezjańskiej w Bydgoszczy.

Ks. Ryszard Sadowski w latach 1995-1999 odbył studia na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK – specjalność logika, które ukończył absolutorium. W 2000-2001 r. studiował w *Dominican University* w River Forest w USA. Po powrocie z USA podjął wykłady z przedmiotów filozoficznych w Łądzie, a także wykłady zlecone na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW. Rok później na tymże Wydziale rozpoczął pracę na stanowisku asystenta. W 2004 r. uzyskał doktorat z filozofii na podstawie rozprawy doktorskiej: *Stanowisko Hansa Jonasa wobec problemu psychofizycznego*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Zbigniewa Łepki. Po doktoracie został adiunktem w Katedrze Kulturowych Zachowań Przystosowawczych w Instytucie Ekologii i Bioetyki na UKSW. Jest autorem 16 artykułów naukowych i haseł słownikowych, kilku artykułów popularnonaukowych i 14 recenzji książek. W latach 1997-1999 i 2002-2006 – był sekretarzem redakcji czasopisma „Seminar”, a od 2006 r. jest zastępcą redaktora naczelnego tego czasopisma.

Ks. Waldemar Łachut od 1995 r. studiował homiletykę. Po ukończeniu studiów licencjatem z teologii, zamieszkał w Łądzie, gdzie podjął pracę wykładowcy homiletyki i formatora młodych współbraci. Aktualnie jest kierownikiem postnowicjatu w Łądzie.

W 1996 r. przybył do Łomianek ks. Antoni Balcerzak. Po odbytych uprzednio w Rzymie studiach z teologii pastoralnej na Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim rozpoczął w Warszawie studia doktoranckie z Katolickiej Nauki Społecznej. Po ukończeniu studiów pracował w szkole salezjańskiej w Aleksandrowie Kujawskim, gdzie był także dyrektorem wspólnoty, a następnie w parafii pw. M. B. Wspomożycielki Wiernych w Rumii. W listopadzie 2007 r. obronił pracę doktorską na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych UKSW napisaną pod kierunkiem ks. prof. Henryka Skorowskiego. Praca była zatytułowana: *Rola katolickich mediów w edukacji i wychowaniu do chrześcijańskiej obecności w świecie. Studium na podstawie audycji młodzieżowych «Czas wzrastania» w Radio Maryja w latach 1991-2004.*

W 1997 r. studia na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK rozpoczął ks. Arkadiusz Domaszek. Ukończył je w 2000 r. magisterium z prawa kanonicznego na podstawie pracy: *Formacja zakonna poprzedzająca złożenie profesji wieczyste w Towarzystwie św. Franciszka Salezego*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Juliana Kałowskiego. Po odbyciu studiów doktoranckich, podjął zajęcia dydaktyczne na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW. W 2003 r. uzyskał stopień nauko-

wy doktora na podstawie rozprawy: *Obowiązki i uprawnienia wiernych w zakresie przepowiadania słowa Bożego od Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r.*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Henryka Stawniaka. Aktualnie jest adiunktem w Katedrze Prawa o Posłudze Nauczania. Jest autorem 4 artykułów naukowych i 1 recenzji. Jest wykładowcą prawa kanonicznego w Łądzie. Jest sekretarzem redakcji „Seminare”.

W 1998 r. studia doktoranckie z muzykologii na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych podjął ks. Krzysztof Niegowski. Do podjęcia tych studiów uprawniało go uzyskane wcześniej magisterium z teologii i odbyte studia muzyczne. W 1996 r. uzyskał dyplom Średniej Szkoły Muzycznej II stopnia w Pile, w klasie śpiewu solowego. W latach 1992-97 odbył studia w Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na Wydziale Wychowania Muzycznego i Rytmiki. W 1997 r. uzyskał tytuł magistra sztuki w zakresie Wychowania Muzycznego, otrzymany na podstawie recitalu dyplomowego i pracy magisterskiej: *Działalność muzyczna Zgromadzenia Salezjańskiego w Polsce*, której promotorem była prof. Krystyna Domańska-Mackowiak. W 2000 r. uzyskał stopień naukowy doktora na podstawie dysertacji: *Antyfonarz krakowski ms. 48 w świetle tradycji europejskiej*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Jerzego Pikulika. Po doktoracie podjął pracę dydaktyczną i naukową jako adiunkt w katedrze Źródeł i Analiz Muzyki Dawnej w Instytucie Nauk Historycznych Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW. Ks. Niegowski jest autorem 8 artykułów naukowych, 1 artykułu popularnonaukowego, 2 haseł w słownikach, 8 recenzji książek. Od 2000 r. jest członkiem Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych, od 2002 r. sekretarzem redakcji „Seminare”, od 2004 koordynatorem ds. Promocji Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW, od 2006 r. członkiem Rady Naukowej czasopisma „Musica Sacra Nova”, od 2007 r. członkiem Komitetu Założycielskiego Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego oraz członkiem w/w Stowarzyszenia. Od 1996 r. jest wykładowcą muzyki liturgicznej w Łądzie.

W 1988 r. studia z zakresu filozofii podjął ks. Piotr Grzymała. Po uzyskaniu absolutorium pracował we wspólnocie w Łądzie jako wykładowca przedmiotów filozoficznych i wychowawca młodych współbraci. Obecnie zajmuje się parafialną pracą duszpasterską w Kawnicach.

W latach 1999-2001 studia z zakresu liturgiki, ukończone licencjatem z teologii, odbywał ks. Zbigniew Adamiak. Aktualnie mieszka we wspólnocie w Łądzie, gdzie jest wykładowcą liturgiki i wychowawcą alumnów. Obecnie spełnia w tej wspólnocie funkcję prorektora ds. studiów.

Co można powiedzieć na temat aktualnych studentów w Łomiankach? Ks. Marcin Nowicki, po uzyskaniu licencjatu z teologii, przygotowuje rozprawę doktorską z teologii pastoralnej. Podobnie ks. Paweł Barylak, po licencjacie, przygotowuje doktorat z teologii dogmatycznej. Ks. Maciej Sarbinowski odbywa

studia licencjacko-doktoranckie z teologii fundamentalnej, a ks. Adam Popławski podobne studia z teologii moralnej.

W przeddzień jubileuszu do wspólnoty przybyli ks. Dariusz Sztuk i ks. Jacek Bałemba. Ks. Dariusz Sztuk przybył do Łomianek ze wspólnoty łądzkiej, gdzie był wykładowcą i pełnił funkcję prorektora ds. studiów. Ks. Sztuk, w latach 1995-1998, odbył studia licencjackie w Studium Biblicum Franciscanum w Jerozolimie zakończone egzaminem z egzegezy biblijnej oraz obroną pracy *ad licentiam in Theologia cum specializatione Biblica* napisanej pod kierunkiem Profesora Alfio Marcello Buscemi OFM, pod tytułem: *Vivere per Dio nel Cristo e secondo lo Spirito (Gal 2,19; 5,24-26; 6,7b-9)*. Po studiach doktoranckich w jerozolimskim Studium Biblicum, w roku 2005 uzyskał stopień naukowy doktora na Wydziale Teologicznym UKSW na podstawie rozprawy *“Życ dla Boga” według świętego Pawła. Studium egzegetyczno-teologiczne formuł dotyczących proegzystencji chrześcijanina*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Waldemara Chrostowskiego. Jest członkiem Associazione Biblica Salesiana oraz Stowarzyszenia Biblistów Polskich. Od roku 2006 jest zatrudniony na Wydziale Teologicznym UKSW, gdzie od października 2007 r. pełni funkcję adiunkta w Katedrze Literatury Międzytestamentalnej.

Ks. Jacek Bałemba, współbrat z Inspektorii św. Jana Bosko, będzie finalizował na Wydziale Teologicznym UKSW doktorat z teologii duchowości. W roku 1990 uzyskał tytuł magistra teologii na podstawie pracy magisterskiej z teologii moralnej *Wspólnotowe aspekty sakramentu pokuty w świetle nauczania Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, napisanej pod kierunkiem ks. dra hab. Janusza Nagórnego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Licencjat z teologii (*Licentia in Theologia, spec. Spiritualitatis*) w Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim (Università Pontifica Salesiana) w Rzymie uzyskał w 1997 roku na podstawie pracy licencjackiej *„Per la spiritualità del presbitero fondata nel «sentire cum Ecclesia». Accentuazioni emergenti dall'esortazione apostolica Pastores dabo vobis e dalla Prex Ordinationis presbyterorum”*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Achille Maria Triacca SDB. W roku 1992-1993 wykładał teologię moralną w Nowicjacie Córek Maryi Wspomożycielki w Pieszycach. W latach 1998-2001 pełnił obowiązki dyrektora Wspólnoty Postnowicjatu w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie, wykładając duchowość salezjańską w tymże Seminarium w latach 1997-2001. Od 2001 do 2003 wykładał duchowość, a od 2003 do 2006 – teologię życia konsekrowanego, w Nowicjacie Towarzystwa Salezjańskiego w Kopcu. Obecnie, na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przygotowuje pod kierunkiem ks. prof. Stanisława Urbańskiego rozprawę doktorską z zakresu duchowości salezjańskiej.

5. DZIAŁALNOŚĆ POZANAUKOWA

Obok pierwszoplanowego zaangażowania na polu naukowym, współbracia podejmują także liczne inicjatywy duszpasterskie oraz służą swymi kompetencjami w różnych sektorach działalności Inspektorii św. Wojciecha.

5.1. Działalność duszpasterska

Posługa duszpasterska jest ważnym elementem naszej obecności na terenie archidiecezji warszawskiej. Poprzez doraźną oraz systematyczną pomoc łomiankowscy salezjanie realizują swój charyzmat na płaszczyźnie pastoralnej. Praca duszpasterska jest okazją do kontaktu z wiernymi i konfrontacji nabywanych kompetencji naukowych z praktyką życia.

Działalność duszpasterską można podzielić na systematyczną oraz doraźną. Do pierwszej grupy należy zaliczyć regularną niedzielną pomoc w zaprzyjazznionych parafiach oraz kapelańską posługę siostronom zakonnym. Wielu współbraci systematycznie udaje się w niedziele do okolicznych wspólnot parafialnych, służąc kapłańską posługą w konfesjonale i przy ołtarzu.

Niedługo po powołaniu do życia łomiankowskiej wspólnoty zostały podjęte próby nawiązania współpracy z parafią św. Małgorzaty w Łomiankach. Nie owocowało to jednak trwałym włączeniem się w życie tej parafii. Pierwszą udaną i trwałą współpracę nawiązano z parafią świętych Rafała i Alberta na Rudzie w Warszawie. Współpracę z ks. kanonikiem Henrykiem Michalakiem, proboszczem tej parafii, nawiązał ks. Janusz Nowiński w roku 1991. Od tego czasu kolejni współbracia systematycznie pomagali w „Parafii na Rudzie”, uczestnicząc w niedzielnych i pierwszopiątkowym życiu parafialnym. Początkowo w pracę zaangażowany był jednorazowo jeden z naszych współbraci. Z czasem ks. Michalak zwrócił się z propozycją, by dwóch salezjanów służyło niedzielną pomocą. Niedługo potem nawiązaliśmy współpracę z parafią pw. św. Łukasza Ewangelisty przy ul. Górczewskiej 176 w Warszawie oraz Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych na Chomiczówce przy ul. Conrada 7. Współpraca z parafią św. Łukasza trwała do roku 1998. Natomiast niedzielna i pierwszopiątkowa pomoc w parafii M.B. Wspomożycielki trwała nieprzerwanie do roku 2006. W latach 2003-2004 ks. A. Domaszek współpracował z parafią św. Zygmunta na warszawskim Żoliborzu.

W roku 2005, wraz z odejściem ks. Michalaka z parafii na Rudzie, zakończyła się nasza współpraca z parafią św. Rafała i Alberta. W momencie objęcia obowiązków proboszcza parafii św. Franciszka z Asyżu w Izabelinie, ks. kan. Henryk Michalak ponownie zaprosił nas do współpracy i od tej pory ks. Ryszard Sadowski z jeszcze jednym współbratem systematycznie wspomagają izabelińską parafię. W roku akademickim 2006-2007 pomagaliśmy w niedzielnych obo-

wiązkach duszpasterskich parafię pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Postoliskach w diecezji warszawsko-praskiej, a od października 2007 nawiązaliśmy współpracę z parafią pw. św. Jana Kantego w Sadach Żoliborskich. Od października 2006 roku ks. Adam Popławski i ks. Maciej Sarbinowski systematycznie uczestniczą w niedzielnej i pierwszopiątkowej pracy duszpasterskiej w warszawskiej parafii pw. św. Ojca Pio na Moczydło przy ul. Rybałtów 25, wspomagając jednocześnie miejscowych duszpasterzy w przeprowadzaniu wizyty duszpasterskiej. Od roku 2006 ks. Arkadiusz Domaszek współpracuje z parafią pw. św. Krzysztofa na Piaskach przy ul. Niedzielskiego 4 w Warszawie. W tym samym czasie ks. Krzysztof Niegowski nawiązał współpracę z parafią Narodzenia Pańskiego w Błoniu.

Kolejnym polem systematycznej pracy kapłańskiej są kapelanie. Od początku swego pobytu w Łomiankach salezianie posługują jako kapelani w domu inspekcyjnym Córek Maryi Wspomożycielki w Łomiankach. Od października 1982 r., do końca swego pobytu w Łomiankach, ks. Leszek Smagliński służył jako kapelan Zgromadzeniu Sióstr Najświętszego Imienia Jezus pod opieką Maryi Panny Wspomożenia Wiernych, przy ul. Baonu „Zośka” 6 w Łomiankach. Niektórzy współbracia, oficjalnie przynależący do salezjańskiej wspólnoty w Łomiankach, przebywali poza wspólnotą salezjańską i pełnili funkcje kapelanów różnych wspólnot zakonnych. Ks. Zbigniew Łepko był kapelanem w Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego w Warszawie przy ul. Wiślanej 2, a ks. Arkadiusz Dąbrowski i ks. Janusz Sikora służyli temu samemu zgromadzeniu w domu zakonnym w Chylicach k. Warszawy. Kapelanami w klasztorze Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Zalesiu Górnym przy ul. Parkowej 41 byli: ks. Tadeusz Kołosowski, ks. Krzysztof Hagedorn i ks. Dariusz Buksik. Natomiast funkcję kapelana we wspólnocie Córek Maryi Wspomożycielki w Międzyzlesiu pełnił ks. Henryk Stawniak. Ponadto, w roku akademickim 1990-1991, obowiązki kapelana Szpitala Dziecięcego w Dziekanowie Leśnym powierzono ks. Januszowi Nowińskiemu.

Nową formą salezjańskiego zaangażowania wspólnoty łomiankowskiej było podjęcie w roku akademickim 2007-2008 obowiązków kapelana Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w kampusie przy ul. Wóycickiego. Obowiązku tego podjął się ks. Paweł Barylak. Od czasu przeniesienia się wspólnoty z zabudowań przy ul. Malarskiej do budynku na ul. Baczyńskiego możliwe było podjęcie systematycznej pracy w formie duszpasterstwa młodzieży akademickiej, które od listopada 2006 r., przy wsparciu całej wspólnoty, prowadzi ks. Maciej Sarbinowski. Wcześniejsze formy zaangażowania współbraci w spotkania duszpasterskie młodzieży akademickiej, ze względu na lokalowych, miały bardziej doraźny i niesystematyczny charakter.

Drugą grupę aktywności duszpasterskich salezjanów z Łomianek można określić jako „doraźną”. Chodzi tu przede wszystkim o głoszenie rekolekcji adwentowych i wielkopostnych oraz misji parafialnych a także pomoc w charakte-

rze spowiedników w okolicznych parafiach przy okazji rekolekcji. Trudno ocenić ilość wygłoszonych przez współbraci rekolekcji, wydaje się jednak, że począwszy od lat 90. salezianie z Łomianek głosili kilkanaście serii rekolekcji parafialnych rocznie.

5.2. Działalność na rzecz Inspektorii św. Wojciecha

Oprócz działalności duszpasterskiej, salezjańska wspólnota w Łomiankach zawsze ofiarnie wspomagała centralne i lokalne aktywności Inspektorii św. Wojciecha. Łomiankowscy salezianie biorą czynny udział w pracach komisji inspektorialnych, a także angażują się w przygotowanie i animację kapituł inspektorialnych. Ponadto, chętnie wspomagają placówki salezjańskie w organizowaniu sympozjów i konferencji skierowanych do lokalnych środowisk.

Dyrektor domu w Łomiankach, ks. Adam Durak, w latach 2001-2004 służył Inspektorii swoją pomocą jako radca inspektorialny. Liczne grono współbraci, przynależąc do wspólnoty łomiankowskiej, pełniło jednocześnie odpowiedzialne funkcje w rozlicznych komisjach inspektorialnych.

Komisja ds. Formacji i Studiów:

- Ks. Adam Durak – członek komisji w latach 1988-91 i 2000-2005;
- Ks. Jan Gliściński – członek komisji w latach 1993-1994;
- Ks. Ryszard Sadowski – członek komisji w latach 2005-2008;
- Ks. Henryk Skorowski – członek komisji w latach 1984-1986 i 1992-2004;
- Ks. Jerzy Worek – członek komisji w latach 1985-1986.

Komisja ds. Rodziny Salezjańskiej:

- Ks. Stefan Metrycki – członek komisji w latach 1982-1986.

Komisja ds. Kultu Wspomożycielki i Świętych Salezjańskich:

- Ks. Adam Durak – przewodniczący komisji w latach 1987-1992 i 1998-2005;
- Ks. Henryk Skorowski – członek komisji w latach 1984-1985;
- Ks. Jerzy Worek – członek komisji w latach 1984-1985.

Komisja ds. Sztuki Sakralnej:

- Ks. Leszek Smagliński – członek komisji w latach 1984-1985.

Komisja ds. Muzyki i Śpiewu:

- Ks. Krzysztof Niegowski – przewodniczący komisji w latach 1998-2008.

Komisja ds. Administracyjno-Prawnych:

- Ks. Janusz Nowiński – członek komisji w latach 2004-2008.

Komisja ds. Społecznego Przekazu:

Ks. Janusz Nowiński – członek komisji w latach 1992-1993;

Ks. Ryszard Sadowski – członek komisji w latach 1995-1998.

Ekipa ds. Duszpasterstwa Młodzieży:

Ks. Jarosław Klusak – członek ekipy w latach 1995-1997;

Ks. Stefan Metrycki – członek ekipy w latach 1982-1984.

Komisja ds. Powołań:

Ks. Zenon Klawikowski – członek komisji w latach 1984-1985.

Inspektorialny Ośrodek Misyjny:

Ks. Henryk Skorowski – członek ośrodka w latach 1984-1985.

Ponadto ks. Jan Gliściński przez wiele lat pełnił funkcję redaktora Biuletynu Salezjańskiego „Nostra”, a ks. Henryk Skorowski od roku 1993 jest inspektorialnym cenzorem.

Na osobną uwagę zasługuje zaangażowanie wspólnoty łomiankowskiej w międzyinspektorialne działania mające na celu animację pracy redakcyjnej czasopisma „Seminare”. W roku 1994 Redakcja została przeniesiona do domu salezjańskiego w Łomiankach, a kolejni redaktorzy naczelni „Seminare” są członkami tej właśnie wspólnoty: ks. Jan Gliściński (1994-1995), ks. Henryk Skorowski (1995-2006) i ks. Henryk Stawniak (2006-). Znaczną część grona redakcyjnego stanowią współbracia należący do łomiankowskiej wspólnoty: ks. Arkadiusz Domaszk, ks. Jarosław Koral, ks. Krzysztof Niegowski, ks. Ryszard Sadowski i ks. Dariusz Sztuk.

Należy także podkreślić, że właśnie w domu salezjańskim w Łomiankach powstała inicjatywa powstania Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego, które – dzięki współpracy pozostałych członków Redakcji „Seminare” – zostało powołane do życia. Wszyscy członkowie Komitetu Założycielskiego TNFS (ks. Krzysztof Niegowski, ks. Tadeusz Kołosowski i ks. Ryszard Sadowski) są członkami wspólnoty salezjańskiej w Łomiankach. W skład Zarządu TNFS wchodzi kolejni członkowie tej wspólnoty: ks. Henryk Skorowski (Prezes), ks. Ryszard Sadowski (Sekretarz) i ks. Henryk Stawniak (Członek Zarządu). Ponadto ks. Arkadiusz Domaszk jest członkiem Komisji Rewizyjnej TNFS, a spośród 21 członków założycieli Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego aż ośmiu to salezianie z Łomianek.

Kolejną inicjatywą, zrealizowaną w łomiankowskim domu salezjańskim, było powołanie do życia *Nagrody im. ks. prof. Adama Duraka*. We współpracy ze Zdzisławem Gajewskim – kuzynem śp. ks. Adama Duraka, współbracia opracowali regulamin i zaprosili przedstawicieli różnych środowisk naukowych do Ka-

piły Nagrody, w skład której wchodzi m.in. ks. Henryk Stawniak, ks. Henryk Skorowski, ks. Ryszard Sadowski i ks. Krzysztof Niegowski.

6. ZAKOŃCZENIE

Z perspektywy 25 lat widać dynamiczny rozwój wspólnoty, która dojrzewała i rozwijała się w różnych płaszczyznach: intelektualnej, liczebnej i ekonomicznej. Dzięki staraniom dyrektorów wspólnoty, a szczególnie ks. Henryka Skorowskiego i ks. Adama Duraka, udało się rozpocząć budowę nowego domu. W trakcie kadencji ks. Ryszarda Sadowskiego zakończono budowę i wspólnota przeniosła się do nowego lokum. Nowe warunki lokalowe umożliwiły liczebny rozwój wspólnoty i stworzyły możliwości duszpasterskiego oddziaływania na lokalną młodzież akademicką. Nowy dom stał się także zapleczem noclegowym dla współbraci i osób związanych z naszym Zgromadzeniem, którzy w różnych sprawach przyjeżdżają do Warszawy.

Wraz z upływem czasu i intelektualnym rozwojem poszczególnych współbraci zmieniła się pierwotna koncepcja domu salezjańskiego w Łomiankach. Z miejsca, gdzie mieli się kształcić współbracia na potrzeby seminarium w Łądzie n. Wartą, stopniowo powstało środowisko intelektualne pracowników naukowych ATK, a później UKSW. Dziś wspólnota składa się z piętnastu współbraci, spośród których dziesięciu to pracownicy dydaktyczni UKSW, a pozostali to studenci i doktoranci tegoż uniwersytetu.

Na przestrzeni ćwierćwiecza przewinęło się przez salezjańską wspólnotę w Łomiankach liczne grono współbraci, którzy pracują dziś na wielu odpowiedzialnych stanowiskach naszej Inspektorii. Dwóch spośród członków wspólnoty pw. św. Franciszka Salezego w Łomiankach odeszło do wieczności: ks. Jan Gliściński i ks. Adam Durak. Jesteśmy dziś wdzięczni wszystkim, którzy kiedykolwiek tworzyli tę wspólnotę, a swoją modlitwą i pracą przyczynili się do obecnego kształtu domu salezjańskiego w Łomiankach. Niech Ten, który jest Drogą, Prawdą i Życiem nadal błogosławi naszym poczynaniom, pomaga nam odczytywać znaki czasu i po chrześcijańsku odpowiadać na wyzwania, jakie stawia przed nami dzisiejszy świat, w służbie młodemu człowiekowi.

ST. FRANCIS DE SALES SALESIAN COMMUNITY IN LOMIANKI (1982-2007)

Summary

Year 2007 is the 25th anniversary of establishing the St. Francis de Sales' Salesian Community in Lomianki. This article presents the outline of the community's history. It describes work done by members of the community during 25 years of its existence. It also shows scientific progress of the community and its members, pastoral activities and service for the St. Adalbert's Salesian Province in Pila.

Nota o Autorach: **Ks. prof. UKSW dr hab. TADEUSZ KOŁOSOWSKI SDB** – jest historykiem literatury wczesnochrześcijańskiej, pracownikiem Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w Instytucie Nauk Historycznych na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych, kierownikiem Katedry Historii Wczesnochrześcijańskiej Literatury Łacińskiej. W Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi n. Wartą jest wykładowcą patrologii i języka łacińskiego. Ponadto jest członkiem salezjańskiej wspólnoty zakonnej pw. św. Franciszka Salezego w Łomiankach.

Ks. dr RYSZARD F. SADOWSKI SDB – jest adiunktem przy Katedrze Kulturowych Zachowań Przystosowawczych w Instytucie Ekologii i Bioetyki na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej w Uniwersytecie Kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W swoich badaniach zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi antropologii filozoficznej i ekologicznej. Ponadto, od roku 2005, jest przełożonym salezjańskiej wspólnoty zakonnej pw. św. Franciszka Salezego w Łomiankach.

Słowa kluczowe: salezjanie, św. Franciszek Salezy, Łomianki